

Kromstraat , Ranst

Zone 2

Programma van Maatregelen

Auteur:

J. Siemons

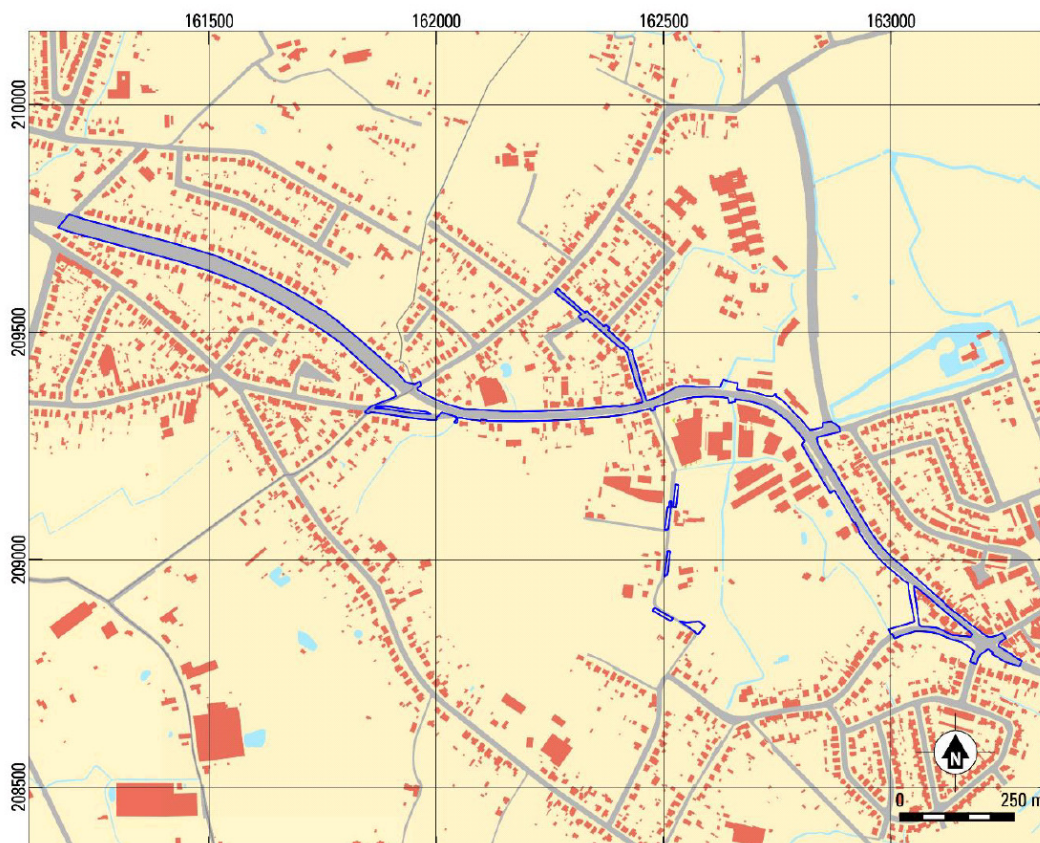
Autorisatie:

B. Weekers-Hendrikx (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in juli/augustus 2021 nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Kromstraat te Ranst (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een verkennend booronderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen plannen voor het aansluiten van een collector in zone 2.

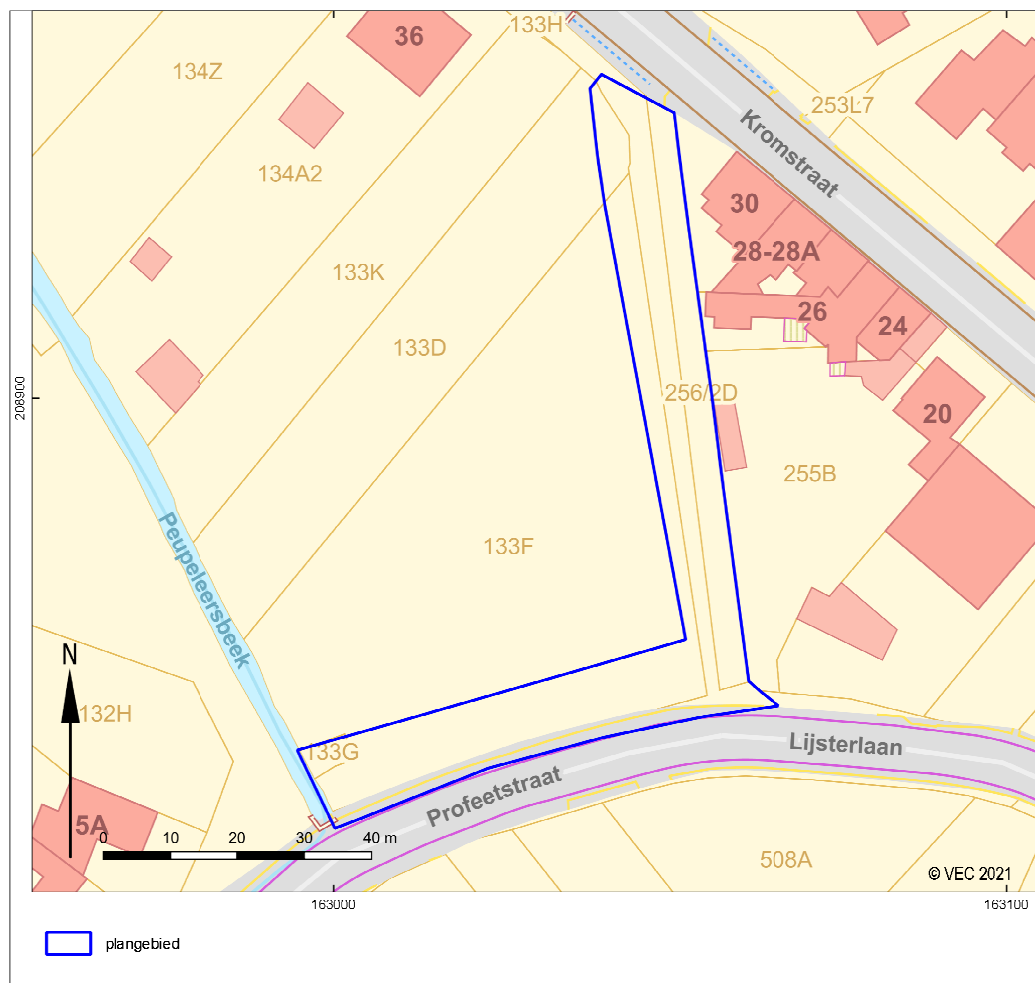
De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, uitgevoerd door VUHbs in 2017-2020 en een landschappelijk booronderzoek, ook uitgevoerd door VUHbs in april 2021¹. In andere zones van het project is reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door het VEC in juli 2021².

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

¹ Beukelaar-Van Gulik et al. 2020; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/14049>.
Hebink 2021; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19609>.

² Simons 2021; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19609>.

Afb. 2. Het plangebied op de Basiskaart Vlaanderen (GRB).

2 Uitgevoerd vooronderzoek

2.1 Resultaten van het bureauonderzoek

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de plangebieden een potentie op archeologische sporen vanaf de Steentijd tot heden hebben. De archeologische waarde van het plangebied wordt als hoog ingeschat op basis van de uitgevoerde beoordeling. In de omgeving hebben eerdere archeologische onderzoeken uitgewezen dat hier sporen van menselijke aanwezigheid te verwachten zijn, daterend vanaf het Neolithicum tot de Nieuwe tijd. De aantrekkingskracht van de aanwezige beken binnen dit gebied is duidelijk te zien aan de bekende archeologische vindplaatsen in dit gebied. Het plangebied is tevens gelegen op een landschappelijk interessante locatie om ook resten daterend van voor het Neolithicum te kunnen verwachten. Daarbij spelen de aanwezige beken wederom een grote rol, alsmede de ligging van het plangebied van droog naar vochtig en nat zandleem. Vier zones komen in aanmerking voor een archeologisch vervolgonderzoek. Het gaat hierbij om het terrein voor grondverbetering tussen de Kromstraat, Kempenlaan en Herentalsebaan/Schawijkstraat (zone 1), de aansluiting naar de Peupeleersbeek (zone 2), het werkterrein aan de Kriekenstraat (zone 3) en de zone waar aangesloten wordt aan de Keerbeek (zone 4). De eventueel aanwezige archeologische waarden worden hier bedreigd door de geplande werkzaamheden (impact). Voor deze gebieden wordt archeologisch onderzoek geadviseerd. Dit onderzoek dient gefaseerd uitgevoerd te worden. In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd te worden.

2.2 Resultaten van het landschappelijk booronderzoek

Het landschappelijk booronderzoek heeft plaatsgevonden in april 2021. Voor het plangebied dat ligt binnen perceel 141M (316m²) in zone 3 was nog geen betredingstoestemming. Hier zal in een later stadium alsnog

een landschappelijk booronderzoek moeten worden uitgevoerd. Voor het landschappelijk booronderzoek zijn verdeeld over de acht deelgebieden in totaal 23 boringen gezet. In zone 1 gaat het om vijf boringen in een verspringend grid van 25 bij 30 meter. In zone 2 zijn zes boringen gezet in één raai met een onderlinge afstand van 30 meter. Verdeeld over de vier deelgebieden in zone 3 zijn negen boringen gezet en in de twee deelgebieden in zone 4 drie boringen. De meest intacte, natuurlijke bodemopbouw is te zien in zone 2. Hier lijkt in het grootste deel wel een verweringshorizont (Bw-horizont) aanwezig te zijn die door de relatief hogere grondwaterstanden zwak ontwikkeld is. Voor zover deze horizont daardoor goed herkenbaar is in de boringen, lijkt het te gaan om een dun restant van de B-horizont en lijkt het er op dat het profiel tot enige diepte is afgetopt door de latere ploegwerkzaamheden. Dit zal echter vrij beperkt zijn. In zone 1 en 3 is de natuurlijke bodemopbouw in delen in grotere mate verstoord. Voor zone 1 geldt dit vooral voor het westelijke deel en dan met name ter plaatse van boring 1 waar de B-horizont geheel is verdwenen. In zone 3 is vooral in het zuidelijke deelgebied de bodem dieper verstoord, maar ook het deel rondom boring 18 en 19. In het overige deel van zone 3 is de bodemopbouw nog wel in belangrijke mate intact en is de B-horizont nog wel deels aanwezig. In zone 4 is de top van het natuurlijke bodemprofiel geheel verstoord waarbij de B-horizont geheel is verdwenen.

In het noordelijke deel van zone 1 (ca. 300 m²) is sprake van een diepe verstoring en worden geen intacte archeologische resten/sporen meer verwacht. Hier wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht. In het overige deel (1849 m²) kunnen onder de 50 tot 85 cm dikke geroerde bovenlaag mogelijk nog wel archeologische resten/sporen aanwezig zijn waardoor hier een proefsleuvenonderzoek moet plaatsvinden. In zone 2 is er ook nog kans op sporen vanaf het Neolithicum tot het heden. Hier moet ook nog een proefsleuvenonderzoek plaatsvinden. In zone 3 is er in sommige deelgebieden nog potentieel op Steentijd waardoor een verkennend booronderzoek moet plaatsvinden. In zone 4 (705 m² + 243 m²) is sprake van een (diep) verstoord bodemprofiel. Hierdoor hebben de geplande werken hier geen impact op het archeologisch bodemarchief en wordt vervolgonderzoek hier niet noodzakelijk/nuttig geacht.

2.3 Resultaten van het verkennend archeologisch booronderzoek

Het verkennend booronderzoek werd uitgevoerd om door middel van een steekproefsgewijze bemonstering van de bodem door middel van grondboringen, de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen uit de steentijd in een plangebied vast te stellen. Hiertoe zijn er in totaal 75 boringen gezet.

Van de 75 boringen die tijdens het verkennend archeologisch booronderzoek werden gezet, zijn in totaal 122 stalen genomen. In de stalen zijn archeologische indicatoren aangetroffen, maar dit betreft vooral houtskool, baksteen en Nieuw(st)e tijd aardewerk. Er werden geen lithische artefacten gevonden.

Op basis van bovenstaande bevindingen kan de verwachting voor het onderzoeksgebied worden bijgesteld. Vanwege het ontbreken van lithische artefacten is de verwachting op steentijd artefactensites laag en hoeft er geen verder onderzoek naar dit type vindplaats uitgevoerd te worden. Sporensites uit het Neolithicum of later kunnen evenwel nog aanwezig zijn binnen het gehele onderzoeksgebied, daar er nergens aanwijzingen zijn voor grootschalige diepgaande verstoring. Daarom diende verder vooronderzoek naar sporensites plaats te vinden in de vorm van proefsleuven.

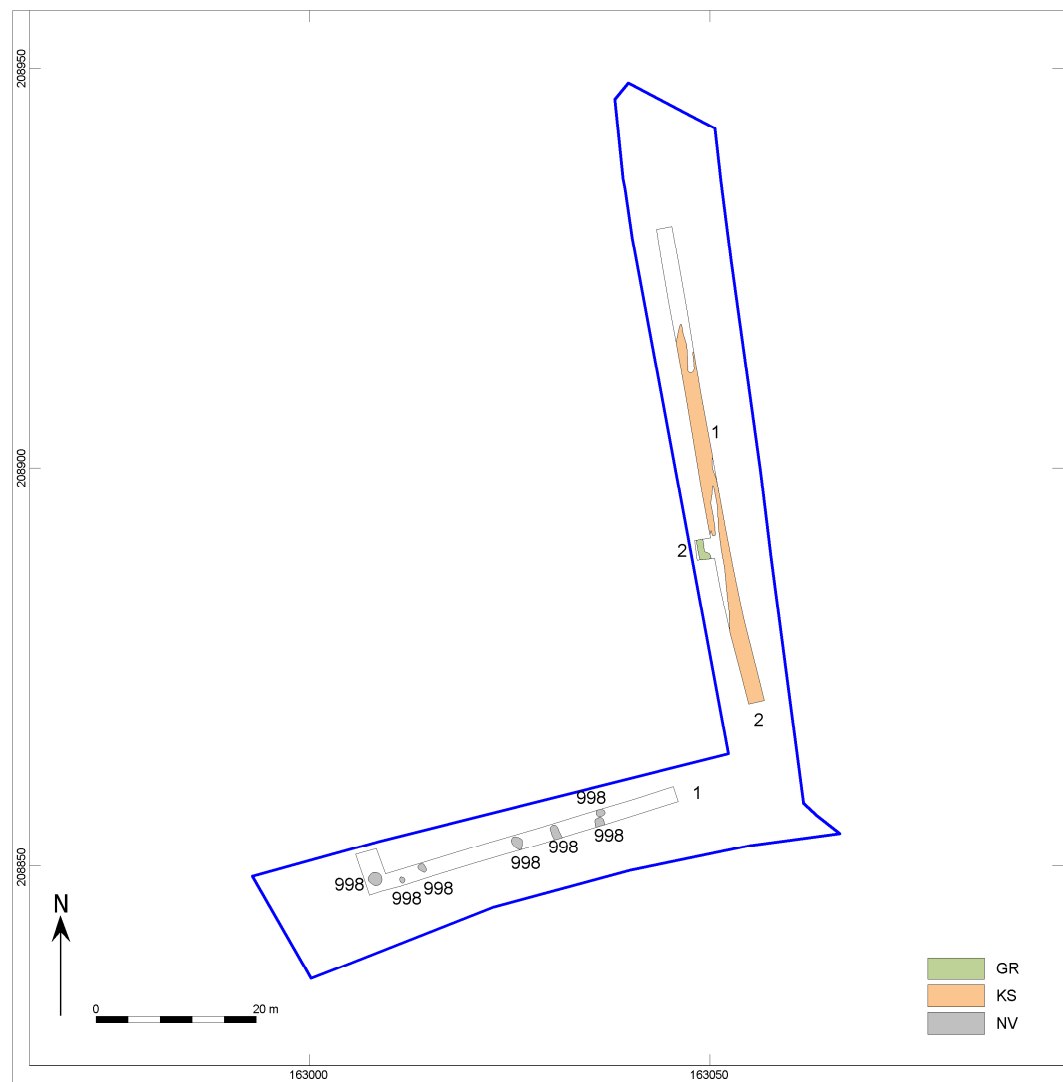
2.4 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd om na te gaan of er archeologisch relevante sporen vanaf het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd voorkomen in het plangebied.

Het proefsleuvenonderzoek in zone 1 had geen archeologische sporen opgeleverd. Er werden enkel recente verstoringen aangetroffen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek in zone 2 zijn er sporen van een oude weg aangetroffen. Het gaat om een verbindingsweg tussen de Profeetstraat en de Kromstraat uit de Nieuwste Tijd. Op historisch kaartmateriaal is te zien dat de weg ergens in de 19de eeuw is gemaakt en verlaten in het begin van de 20ste eeuw. Verder werden alleen natuurlijke verkleuringen aangetroffen. Gezien de weinige archeologisch relevante sporen heeft het plangebied slechts een minimaal potentieel op kennisvermeerdering. Een kosten-batenanalyse zorgt ervoor dat nader onderzoek zeer geringe kenniswinst zal oplevert.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom geen vervolgonderzoek van het plangebied. Het proefsleuvenonderzoek vormt daarmee het einde van het archeologisch onderzoek op het terrein van zone 2 aan de Kromstraat te Ranst.

Afb. 3. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

2.5 Geplande werken

De geplande werken in zone 2 omvatten het aansluiten van de collector op de aanwezige waterloop, i.e. de Peupeleersbeek. De aan te leggen vuilwaterafvoer is 148m in lengte en zal een bodemverstoring tussen 1,7 en 3,25m-mv met zich meebrengen.

aard ingreep:	Aanleg waterafvoer
diepte bodemverstoring:	1,7 tot 3,25 meter onder maaiveld
oppervlakte bodemverstoring:	1621 m ²

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.6 Bepaling van de maatregelen

Op basis van het bureauonderzoek is er sprake van een archeologische verwachting voor de periodes van het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de landschapsgenese van het plangebied, de daarmee samenhangende bewoningsgeschiedenis en de aanblik van het plangebied op geraadpleegd historisch kaartmateriaal.

Omdat er een potentieel aan archeologisch waardevolle contexten was, is een landschappelijk booronderzoek, verkennend booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden er een aantal boringen gezet om de bodemopbouw en verstoring van het plangebied vast te stellen en om steentijd vindplaatsen te vinden. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn er enkele sleuven uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. Tijdens dit onderzoek bleek dat het plangebied geen archeologisch relevante structuren of vindplaatsen bevatte. Er werden alleen een aantal natuurlijke verkleuringen en een weg uit de Nieuwste Tijd gevonden. Deze sporen bieden weinig potentieel op kennisvermeerdering.

Vervolgonderzoek in het plangebied biedt daarom weinig tot geen potentieel voor kennisvermeerdering. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert dan ook om het plangebied vrij te geven. Daarmee vormt het prospectief onderzoek met ingreep in de bodem (in de vorm van proefsleuven) het einde van het onderzoek voor het plangebied aan de Kromstraat zone 2 te Ranst.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.